

دیدگاه

شماره: ۷۷۳	موضوع: تبعات تک نرخی شدن ارز
تاریخ: ۹۵/۰۷/۱۲	

توضیح اجمالی:

طبق اعلام مقامات پولی و بانکی کشور، قرار است نرخ ارز تا پایان سال تک‌نرخی شود. اما این امر چه تبعاتی در پی خواهد داشت و تبعات منفی آن را چگونه می‌توان کنترل کرد؟ فرض کنید این نرخ معادل ۳۴۰۰۰ ریال برای هر دلار تعیین شود (نیمی از واردات هم اکنون با ارز متقاضی وارد می‌شود یعنی نرخ موثر دلار ۳۳۳۰۰ ریال است). اولین و سریعترین واکنش بازار به این مسئله افزایش قیمت کالاها و خدماتی است که واردات آن‌ها در حال حاضر با ارز مبادله‌ای تامین می‌شود. انتظار می‌رود قیمت آن‌ها حدود ۱۰ درصد افزایش یابد. همزمان، کالاهایی که قبلاً با ارز متقاضی وارد می‌شدند قیمتشان حدود ۴ درصد تقلیل خواهد یافت. بنابراین، کل واردات با حدود ۳ درصد افزایش قیمت رو به رو خواهد شد و با توجه به سهم واردات در تولید ناخالص داخلی، تورم حاصل کمتر از ۲ درصد از محل واردات خواهد بود.^۱ در خصوص کالاها و خدمات صادراتی شرایط برعکس خواهد بود. زیرا قیمت ریالی ارز حاصل از آن‌ها از حدود ۳۵۵۰۰ ریال به ۳۴۰۰۰ ریال یا نزدیک به ۴ درصد کاهش می‌یابد در حالی که نهاده‌های وارداتی آن‌ها ۳ درصد گران شده است.^۲ با توجه به سهم ارزش نهاده‌های وارداتی در قیمت نهایی کالاهای صادراتی، انتظار نمی‌رود قیمت داخلی آن‌ها در مجموع شاهد افزایش باشد. به علاوه، سهم بیشتری از تولید آن‌ها در داخل عرضه خواهد شد. تغییرات قیمتی فوق به سود تولیدات داخلی جایگزین واردات خواهد بود لکن تولید کالاهای صادراتی تضعیف خواهد شد ولی تغییر شدیدی را شاهد نخواهد بود چرا که عمده کالاها و خدمات صادراتی کشور منبع محورند و وابستگی زیادی به نهاده‌های وارداتی ندارند. بنابراین تبعات تورمی این امر چندان شدید نیست و همین افزایش محدود را نیز می‌توان با کاهشی متناسب در نرخ تعرفه آن‌ها خنثی نمود.

افزایش تورم به کاهش قدرت خرید مردم به‌ویژه در دهکهای پایین درآمدی منجر خواهد شد زیرا کالاهای اساسی عمدتاً از ارز مبادلاتی بهره می‌گیرند. اما این امر می‌تواند از طریق تعدیل حقوق و دستمزد با نرخ تورم مورد انتظار خنثی شود.

افزایش قیمت ارز به دلیل افزایش قیمت کالاهای سرمایه‌ای وارداتی اثری منفی بر میزان سرمایه‌گذاری خصوصی خواهد داشت اما از سوی دیگر، به دلیل شفاف شدن بازار ارز و افزایش درآمدهای دولت، میزان سرمایه‌گذاری خارجی و داخلی تقویت خواهد شد.

درآمدهای دولت از چند جهت افزایش خواهد یافت. اول، از لحاظ فروش ارز به بانک مرکزی، دوم، به لحاظ افزایش قیمت ارز محاسباتی گمرک برای ارزش واردات و سوم، به لحاظ تقویت تولیدات جایگزین واردات. البته هزینه‌های دولت نیز تا حدودی افزایش می‌یابد لکن اضافه درآمد حاصله فرصت بیشتری برای سرمایه‌گذاری توسط دولت ایجاد خواهد کرد.

۱- افزایش نرخ ارز محاسباتی گمرک باعث می‌شود قیمت واردات بیش از افزایش قیمت ارز بالا برود.

۲- اعطای جواز صادراتی می‌تواند تا حدودی کاهش مزیت رقابتی را جبران کند.

دیدگاه

نکات کلیدی:

- ۱- تبعات تورمی تک‌نرخی شدن ارز چندان شدید نیست به‌ویژه اگر نرخ‌های تعرفه نهاده‌هایی که قبلاً با ارز مبادلاتی تامین می‌شدند کاهش یابد.
- ۲- اطلاع‌رسانی دقیق و گسترده در خصوص درصد تفاوت اندک بین نرخ موثر ارز و نرخ ارز تک‌نرخ، همراه با تراز تجاری مثبت کشور می‌تواند در کنترل انتظارات تورمی و ثبات بخشیدن به بازار ارز تعیین‌کننده باشد. نظارت و مدیریت بازار کالاهای حساس و ضروری نیز بسیار مفید خواهد بود.
- ۳- دولت باید منابع ارزی لازم برای حمایت از ارز تک‌نرخ را تدارک ببیند ولی از تثبیت مصنوعی قیمت ارز در ماه‌های بعد خودداری نماید.
- ۴- نرخ سود بانکی باید چند درصد بیش از تورم باشد تا در این مقطع زمانی از خروج ارز از کشور جلوگیری شود.
- ۵- افزایش قیمت حامل‌های انرژی که مبنای دلاری دارند باید تا فروکش کردن انتظارات تورمی و هیجانات بازار ارز به تعویق افتد.
- ۶- هرچه قیمت ارز تک‌نرخ به ارز متقاضی نزدیک‌تر باشد، برای جایگزینی واردات و کاهش لطمه به صادرات مناسب‌تر خواهد بود اما تبعات تورمی بیشتری خواهد داشت.
- ۷- ادامه سیاست‌های ضدتورمی در خلال یکسال آتی ضرورت خواهد داشت تا انتظارات تورمی تقویت نشود و ارز تک‌نرخ از طریق شکل‌گیری بازار موازی برای ارز تحت فشار قرار نگیرد.
- ۸- ادامه تدریجی تبدیل ارز مبادلاتی به ارز متقاضی کماکان توصیه می‌شود تا تک‌نرخ کردن ارز شوک کمتری به اقتصاد وارد کند.